

СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Забезпечення економічної безпеки пов'язане з прогнозуванням впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища на рівень останньої. При цьому вкрай важливим є системний, комплексний підхід, що базується на ефективному використанні відповідного інформаційно-аналітичного забезпечення, та моделювання.

Для визначення кількісних параметрів рівня економічної безпеки використовуємо «Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України», яка затверджена наказом Міністерства економіки України від 29 жовтня 2013 року №1277. Герасимчук З.В. та Аверкіна М.Ф. пропонують певні індикатори для оцінювання економічної безпеки, з яких було обрано наступні змінні:

Y - Рівень економічної безпеки;

X₁ - Коефіцієнт покриття імпорту експортом;

X₂ - Відношення обсягу експорту до ВДВ;

X₃ - Відношення обсягу імпорту до ВДВ;

X₄ - Відношення обсягу інвестицій в основний капітал до ВДВ;

X₅ - Частка підприємств, що впроваджує інновації, в загальній кількості промислових підприємств;

X₆ - Рентабельність операційної діяльності промислових підприємств;

X₇ - Рівень інфляції;

Для побудови моделі оцінки рівня економічної безпеки використано базу даних Державної служби статистики України з 2000 року по 2015 року, для Поліського економічного району (Рівненська, Волинська, Житомирська та Чернігівська області).

За допомогою регресійного аналізу даних було створено модель для опису рівня економічної безпеки Поліського економічного регіону.

$$Y = -0.19 + 0.84x_1 + 0.1x_2 - 0.002x_3 + 0.01x_4 + 0.2x_5 - 0.001x_7 \quad (1)$$

Дані кореляційної матриці підтвердили відсутність тісного зв'язку між факторними змінними. Для перевірки на мультиколінеарність було застосовано vif-тест. Значення VIF фактора становило $1.82 < 4$, що свідчить про відсутність мультиколінеарності. Перевірка правильності специфікації моделі тестом Рамса підтвердила, що функціональна форма моделі є лінійною. Ще одним кроком була перевірка регресійної моделі на гетероскедастичність. Тест Бройша-Паджана дав задовільний результат, оскільки значення ймовірності статистично значимо відрізнялося від критичної межі 0,1, ми прийняли нульову гіпотезу та стверджуємо про відсутність гетероскедастичності в моделі.

При рівні значущості 5%, модель відображає вплив ендегенних факторів на рівень економічної безпеки на 60.94%, тому модель є адекватною дійсності і відображає реальні процеси. Високе значення F-статистики = 12.48 показує, що значення коефіцієнта детермінації є статистично значимим.

Отже, з рівнем значимості 5% при зростанні коефіцієнту покриття імпорту експортом, рівень економічної безпеки зростає на 0.84 одиниці. З рівнем значимості 5% при зростанні відношення обсягу експорту до ВДВ, рівень економічної безпеки зростає на 0.01 одиницю. З рівнем значимості 5% при зростанні відношення обсягу імпорту до ВДВ, рівень економічної безпеки зменшиться на 0.002 одиниці. З рівнем значимості 5% при зростанні відношення обсягу інвестицій в основний капітал до ВДВ, рівень економічної безпеки зростає на 0.01 одиницю.

З рівнем значимості 5% при зростанні частки підприємств, що впроваджує інновації, рівень економічної безпеки зростає на 0.002 одиниці. З рівнем значимості 5% при зростанні

рентабельності операційної діяльності промислових підприємств, рівень економічної безпеки зросте на 0.02 одиниці. З рівнем значимості 5% при зростанні рівня інфляції, рівень економічної безпеки зменшиться на 0.001 одиницю.

Висновки. На основі проведеного дослідження виявлено, що на рівень економічної безпеки, у різних регіонах, можуть впливати різні фактори, або ж ті самі фактори, але з іншим впливом, що доводить складність моделювання рівня економічної безпеки. Саме тому під час проведення оцінки економічної безпеки уряду держави необхідно враховувати територіальну неоднорідність економічних явищ в Україні.

Зокрема, необхідно забезпечити зростання експорту над імпортом. Адже таким чином збільшується ВВП та залучаються кошти іноземних споживачів. Також ж необхідно збільшувати для досліджуваних регіонів відношення експорту до ВДВ. Його збільшення теж позитивно впливає на рівень економічної безпеки. Проте слід зменшувати відношення імпорту до ВДВ, що зменшить негативний вплив на результуючу зміну. Забезпечення зростання частки підприємств, що впроваджують інновації, в загальній кількості промислових підприємств підвищить показники виробництва інноваційної продукції для регіонів, зросте конкурентоспроможність. Підвищення рентабельності операційної діяльності промислових підприємств забезпечить ефективніший розвиток промисловості як для кожної області, так і для Поліського економічного регіону та України в цілому. Негативним чинником в усіх районах є рівень інфляції. Зростання інфляції понад 107% негативно впливає на економічну ситуацію у регіоні, тому слід забезпечувати контроль за її рівнем.

Список використаних джерел

1. Державний комітет статистики наказ від 14.11.2006р №519 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.org/uk/metod_polog/metod_doc/2006/519/519.htm
2. Інституціональне забезпечення економічної безпеки України: [монографія] / Д.Д. Буркальцева. – К.: Знання України, 2012.
3. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України / Нац. ін-т проблем міжнародної безпеки; За ред. А.І. Сухорукова. – К., 2003. – 64 с. Система економічної безпеки держави / Під заг. ред. д.е.н., проф. Сухорукова А.І. / Нац. ін.-т проблем міжнародної безпеки при РНБО України. – К.: ВД «Стилос», 2010.
4. Моделювання економічної безпеки: держави, регіону, підприємства : монографія./ Геєць В.М., Кизим М.О., Клебанова Т.С., Черняк О.І. та інш. – Х. : ВД «Інжек», 2006.
5. Оцінювання стану та регулювання економіко-екологічної безпеки регіону: теорія, методологія, практика: Монографія./ Герасимчук З.В., Аверкина М.Ф. – Луцьк:ЛНТУ,2012.- 240 с.
6. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Президента України № 1277 від 29.10.2013 р. [Електронний ресурс]: URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ME131588.html
7. Степаненко А. В. Оцінка економічної безпеки України та її регіонів / А. В. Степаненко, М. І. Герасимов // Регіональна політика. – 2002. – № 2. – С. 39–54.

Науковий керівник: Аверкина М. Ф., д.е.н., професор кафедри економіко-математичного моделювання та інформаційних технологій